

[Prieme.]

bestemmende, hvis Lovforslag forelægges og vedtages af Rigsdagen. Det har for mig været afgørende. At Lovforslaget i sin Helhed, set med konservative Øjne, maaske ikke er affattet, som vi gerne kunde ønske det, er en Sag for sig, men i Sammenligning med den Grundlov, vi lever under — og det er jo den Synsvinkel, der maa anlægges —, betragter jeg for mit Vedkommende det foreliggende Forslag som et stort Fremskridt. Jeg tror ogsaa, at naar vi om kort Tid kommer ud og skal forklare Befolkningen, hvad det nye Grundlovsforslag indeholder, da vil Grundlovsforslagets § 60 blive en af de Ting, som mange af dem, der har løftet deres Røst imod Grundlovsforslaget, ikke vil kunne komme uden om og ikke vil kunne bortforklare for Befolkningen.

Statsministeren (Stauning): Jeg skal tillade mig, forinden vi skrider til Afstemning, at fremsætte et Par Ord i Anledning af dette Grundlovsforslag, som nu har været undergivet forskellige Behandlinger for forskellige Forumer gennem snart to Aar. Jeg betragter dette Forslag, om hvilket Diskussionen nu har gaaet sin Gang, og hvor der næppe paa dette Stadium vil være Øren for Krav om Ændringer eller nye Forhandlinger, som et Realitetsforslag, der i og for sig taler for sig selv, og som det derfor ogsaa vilde være ufornuddent at hæve op i Skyerne, saaledes som nogle har ment, at Dagen skulde vise det. Dette Forslag hører til her paa Jorden og vil være til Glæde for dem, der lever her paa Jorden, for dem, der har Interesse i at se en sund og fornuftig Udvikling her i vort Land. Jeg kan beklage, at der er Medlemmer i denne Sal, som ikke vil deltage i denne nationale Lovgivning, i denne Vælgen mellem Demokratiet og andre Statsformer, men Beklagelsen er dog ikke større, end at jeg fuldt ud stoler paa, at den sunde Sans er tilstrækkelig stærkt repræsenteret i Befolkningen til, at dette Forslag vil blive gennemført.

Det ærede Medlem Hr. Brorsen har i Dag stillet det Spørgsmaal, om man nu kan blive fri for Ændringer i Grundloven. Jeg tænker ikke, at det ærede Medlem mener for evige Tider, men jeg forstod, at han mente for en passende Tid. Det tænker jeg. Hvis Venstre, som jo altsaa ikke vil være med denne Gang, nu bare kan holde sig tilbage i Fremtiden, saa vil der nok gaa en god Tid, inden Grundlovsændringer med tilbørlig Kraft kan blive sat paa Dagsordenen; thi ved det Forslag, der her fore-

ligger, fjerner man de store og betydende Stridsspørgsmaal fra Rigsdagsomraadet, fjerner de to Vælgerklasser og skaber dermed Muligheder for en Ordning, der vil kunne holde, som man før har sagt det, en rum Tid.

Jeg erkender, som det ærede Medlem Hr. Christmas Møller, at Tiden, hvori vi lever, utvivlsomt er af en saadan Beskaffenhed, at der er meget, som kalder paa Samarbejdet mellem Folkets forskellige Dele. Om der er nogle, der ikke vil samarbejde med os, faar det jo være deres Sag, der er da heldigvis adskillige, som vil, og jeg føler mig ligesom det ærede Medlem Hr. Christmas Møller overbevist om, at den Verdens-tilstand, vi oplever, og som taler sit alvorlige Sprog hver Dag, meget godt kan blive af en saadan Art, at der opstaar Problemer, som paakalder Samling og Samarbejde, og under hvilken man nødigt vil undvære ogsaa det socialdemokratiske Parti. Det vilde have været en smuk Handling, om vi i fuld Enighed havde befæstet vort demokratiske Samfundssystem, saaledes som det er foreslaaet ved det Forslag, der nu foreligger, men derved er formentlig paa dette Stadium intet at gøre. De Forsøg, der hidtil er gjort paa at naa til Enighed, har jo ikke ført til det ønskede Resultat.

Jeg har ønsket at medgive nu her ved tredje Behandling dette Grundlovsforslag min og Ministeriets anbefaling og vil tilføje endnu et Par Ord. Da vi for 24 Aar siden gennemførte den store Forfatningsreform, hvorved de i 1866 indstiftede Privilegier ophævedes, var det utvivlsomt et stort, et meget stort Fremskridt paa den lige og almindelige Valgrets Vej, som blev gjort, men man tog ikke Skridtet fuldt ud, saadan som jeg og mine Meningsfæller ønskede det og anbefalede det. Der næredes dengang Frygt i visse Kredse for Tabet af Privilegierne, men i Virkeligheden var Privilegierne i Grundloven af 1866 som en Møllesten om Halsen paa det konservative Parti. Trods Privilegier og Forrettigheder svækkes det konservative Parti, thi i Folket voksede, just over denne privilegerede Stilling for et Mindretal i Befolkningen, Harmen, Harmen over den Uret, der bestod i Kraft af Grundloven af 1866, en Harme, der bredte sig og fremkaldte den Storm, som sluttelig fejede Privilegierne bort.

Men helt vilde man altsaa ikke heller i 1915 stole paa den almindelige Valgret og paa Folkets sunde Sans. Man søgte at anlægge et lille Bolværk, Landstinget af 1915, med 35 Aars Valgretsalder og andre kunstige Foranstaltninger for at hindre den almindelige Valgrets Virkning. Vi fraraa-